

**DAUGAVPILS UNIVERSITĀTE
SOCIĀLO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
SOCIĀLO PĒTĪJUMU INSTITŪTS**

REĢIONĀLAIS ZIŅOJUMS

3 (2007)

Pētījumu materiāli

Daugavpils Universitātes
Akadēmiskais apgāds
"Saule" 2007

Apstiprināts
DU SZF Sociālo pētījumu institūta
2008. gada 21. janvāra
Zinātniskās padomes sēdē
protokols Nr. 18

Žurnāls „Reģionālais ziņojums” ir reģionālajai attīstībai veltītu zinātnisko pētījumu materiālu krājums. Izdevums tiek izdots divas reizes gadā. Žurnālā publicētie materiāli ietver zinātnisko pētījumu rezultātus sociālo zinātņu jomā: socioloģijā, sociālajā psiholoģijā, ekonomikā, vēsturē un tiesību zinātnē. Izdevumā materiāli tiek publicēti latviešu, angļu un krievu valodās.

The journal “Regional Report” is a collection of materials of scientific research focused on the regional development. The journal is published twice a year. The articles published in the journal present the results of scientific research in the field of social sciences: sociology, social psychology, economics, regional history and law. The articles are published in Latvian, English and Russian.

Журнал “Региональный Вестник” – сборник научных статей, отражающий проблематику регионального развития. Периодичность издания – два раза в год. В журнале публикуются материалы, отражающие результаты исследований в области социологии, социальной психологии, экономики, истории и права. В издании материалы публикуются на латышском, английском и русском языках.

Rakstu krājuma redakcijas kolēģija:

Dr.oec., asoc.prof. E.Jermolajeva, redakcijas kolēģijas priekšsēdētāja (Daugavpils, Latvija), Dr.sc.soc., prof. V.Meņšikovs, redakcijas kolēģijas priekšsēdētājas vietnieks (Daugavpils, Latvija), Dr.sc.soc., asoc.prof. V.Volkovs (Daugavpils, Latvija), Dr.habil.oec., prof. V.Kosiedovskis (Toruņa, Polija), Dr.habil.oec., prof. N.Baranovskis (Rīga, Latvija), PhD J.Holm Hansen (Oslo, Norvēģija), Dr.oec., prof. L.Svarinskis (Rēzekne, Latvija), Dr.agr., prof. V.Strīķis (Jelgava, Latvija), Dr.sc.soc., Dr.phil., asoc.prof. V.Voronovs (Daugavpils, Latvija), Dr.oec., asoc.prof. J.Eglītis (Daugavpils, Latvija), Dr.oec., asoc.prof. J.Kaktiņš (Jelgava, Latvija), Dr.oec., asoc.prof. A.Eglīte (Jelgava, Latvija), Dr.art., asoc.prof. D.Hanovs (Rīga, Latvija), Dr.phil., doc. L.Gorbaceviča (Daugavpils, Latvija), Dr.psyh., doc. A.Ruža (Daugavpils, Latvija).

Rakstu krājuma redakcija:

Elīta Jermolajeva (redaktore)
Deniss Hanovs
Dmitrijs Oļehnovičs
Inta Ostrovska
Ludmila Paņina (sekretāre)
Jeļena Semeņeca

Par rakstos atspoguļotajiem faktiem, viedokļiem un terminoloģiju atbild rakstu autori.

Adrese: Daugavpils Universitāte
Sociālo zinātņu fakultāte
Sociālo pētījumu institūts
Parādes iela 1 – 421, Daugavpils LV-5400, Latvija
tālr. (+371) 654 22163, (+371) 654 20032
e-pasts: ludmila.panina@du.lv

Izdevējs: Daugavpils Universitātes Akadēmiskais apgāds „Saule”

SATURS

Deniss Hanovs

Globalizācijas kritiskie diskursi: neomarksistiskais, konservatīvais un estētiskais antiglobālisms

Jānis Eglītis

Cilvēkresursu pārvietošanās: Latvijas izaicinājumi un iespējas

Aleksandrs Ivanovs, Henrihs Soms

Origins of Regional Identity of Eastern Latvia (Latgale) and Approaches to its Investigation

Раймундас Дужинскас, Йонас Яснайтис

Существенные преобразования экономической деятельности и структуры населения – основные предпосылки регионального планирования

Mariusz Czupich

Cooperation between Universities and Technology Parks and its Effects on Regional Development

Egils Fortiņš, Aldis Greķis

Ģeotermālās enerģijas izmantošanas perspektīvas Latvijas tautsaimniecībā

Liene Freivalde

Airport Role in the Air Transport Market and regional development

Jānis Eglītis, Uldis Eglītis

Linkopības attīstības dimensijas Latvijā: linu klastera izveide Latgalē

Ziņas par autoriem

ZIŅAS PAR AUTORIEM

- Mariusz Czupich** Mg. oec, Toruņas Nikolaja Kopernika Universitāte, Polija
- Raimundas Dužinskas** Dr. sc., Viļņas Pedagoģiskās universitātes, Ekonomikas katedras docents, Lietuva
kptc@smf.su.lt
- Jānis Eglītis** Dr. oec., asoc. prof., Daugavpils Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Sociālo pētījumu institūta pētnieks, Latvija
janiseglitis@preili.lv
- Uldis Eglītis** Lauku atbalsta dienesta Dienvidlatgales reģionālā pārvalde
- Egils Fortiņš** Mg. comerc., Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātes Starptautisko ekonomisko attiecību katedras lektors, Latvija
egils.fortins@lu.lv
- Liene Freivalde** Mg. oec., Rīgas starptautiskās lidostas marketinga direktore, Latvija
L.Freivalde@riga-airport.com
- Aldis Grekis** Dr. sc. ing., Rīgas Tehniskā universitāte, Latvija
aldis.grekis@lg.lv
- Deniss Hanovs** Dr. art., asoc. prof. Rīgas Stradiņa universitāte, Rēzeknes augstskolas Letonikas institūta pētnieks, Latvija
hanovs@inbox.lv
- Aleksandrs Ivanovs** Dr. hist., prof., Daugavpils Universitātes Humanitārās fakultātes Vēstures katedras profesors, Latvija
aleksandr.ivanovs@du.lv
- Jonas Jasnaitis** Dr. sc., doc., Šauļu Universitātes, Sociālo zinātņu fakultātes, Lauku attīstības pētījumu centra direktors, Lietuva
kptc@smf.su.lt
- Henrihs Soms** Dr. hist., asoc. prof., Daugavpils Universitātes Humanitārās fakultātes Vēstures katedras vadītājs, Latvija
henrihs.soms@du.lv

GLOBALIZĀCIJAS KRITISKIE DISKURSI: NEOMARKSISTISKAIS, KONSERVATĪVAIS UN ESTĒTISKAIS ANTIGLOBĀLISMS

Deniss Hanovs

Rakstā tiek analizēts antiglobālisma fenomens un globalizācijas kritiskie diskursi, kas tiek aplūkoti kā dažādi pretestības un reakcijas scenāriji uz globalizācijas procesiem. Daudzveidīgu reakciju vidū uz globalizācijas procesiem autors ir konstatējis trīs antiglobālisma politiskus formulējumus, kas nosacīti definējami kā neomarksisma, konservatisma un estētiskais diskurss. Minētie antiglobālisma diskursi ir attīstījušies dažādos vēsturiskajos periodos, sākot ar 19.gs. otro pusi. To autoru vidū ir gan 19.gs. marksisma klasiķi, mākslas kritiķi un literāti, kā arī mūsdienu konservatīvas politiskās orientācijas pētnieki, politiķi un arī neomarksismā balstīto nevalstisko organizāciju un partiju pārstāvji. Trīs diskursi, būdami atšķirīgi savas priekšstats par globalizācijas cēloņiem un ietekmi uz apkārtējo vidi, kā kopīgo ideoloģisko postulātu izvirza globalizācijas destruktīvo ietekmi uz sociālo vidi, ekonomiku un nacionālo valstu iedzīvotāju identitātēm.

Atslēgas vārdi: antiglobālisms, estētiskā kritika, konservatīvisms, neomarksisms, pretestība, reakcija, vides degradācija.

CRITICAL DISCOURSES ON GLOBALIZATION: NEOMARXISM, CONSERVATIVE AND AESTHETIC ANTIGLOBALISM

Deniss Hanovs

The article deals with the issue of antiglobalism as multiple reactions on globalization process and global culture. Various types of political critiques on globalization can be defined as conservative, neomarxism and aesthetic antiglobalism ideologies, movements and literary activities which go back to the middle of the 19th century. Although there are principle differences among the above mentioned discourses, the author had identified also some common elements of different antiglobalism discourses, such as global changes and deprivation of environment, social institutions and other societal practices.

Neomarxism discourse active in the antiglobalist movement from the end of the 90ies has proven to be a challenge for classical Marxist ideology which proposed universal supranational solidarity of proletariat as the basis for the success of the ideas of social solidarity and cooperation. Leftist antiglobalism is a nation state based phenomenon, which has various tendencies close to the nationalistic and conservative discourse on the supremacy of local territory and national state. Aesthetic antiglobalism as a literary and art movement was born in the second half of the 19th century and viewed the environmental changes as erosion of morality, social interaction and nature (represented in the article by utopian novel "News from Nowhere" (1891) by William Morris).

The author comes to the conclusion that various types of antiglobalism ideologies are essential parts of all-encompassing process of globalizing political discourses, forms of participation and global critics to the changes which influence the "global village".

КРИТИЧЕСКИЕ ДИСКУРСЫ ГЛОБАЛИЗАЦИИ: НЕОМАРКСИСТСКИЙ, КОНСЕРВАТИВНЫЙ И ЭСТЕТИЧЕСКИЙ АНТИГЛОБАЛИЗМ

Денис Ханов

В статье анализируются критические дискурсы глобализации и феномен антиглобализма. Автор приводит различные сценарии реакции и противостояния процессам глобализации. В ряде реакций на процессы глобализации автор констатирует три политические формулировки антиглобализма, которые можно условно обозначить как неомарксистский, консервативный и эстетический дискурсы. Упомянутые дискурсы получили свое развитие в различные исторические периоды, начиная со второй половины 19 века. Среди авторов этих подходов есть классики марксизма, критики культуры и литераторы, современные исследователи консервативного политического направления, политики, а также представители негосударственных организаций и партий с неомарксистской идеологией. Три дискурса, различные по своим представлениям о причинах и влиянии глобализации на окружающую среду, как общий идеологический постулат выдвигают деструктивное влияние глобализации на социальную среду, экономику и идентичность жителей национальных государств.

ORIGINS OF REGIONAL IDENTITY OF EASTERN LATVIA (LATGALE) AND APPROACHES TO ITS INVESTIGATION

Aleksandrs Ivanovs, Henrihs Soms

Historiography of Latgale considers the regional identity of Eastern Latvia (*Latgale*) a starting point for investigation of its history. This approach provides researchers with an opportunity to study specific manifestations of some basic tendencies in the history of Latvia as reflected in Latgale region. At the same time, this approach reveals local features that make Latgale different from the other parts of Latvia. The features of the regional identity of Latgale form a model of the history of Latgale in general. The discourse upon the origins of the regional identity of Latgale provided in the paper has some practical consequences: it justifies the fact that this historical region is an independent and comprehensive object of historical research.

Key words: Eastern Latvia, Latgale region, regional identity, regional (local) history, case study.

AUSTRUMLATVIJAS (LATGALES) REĢIONĀLĀS IDENTITĀTES IZCELSME UN PIEEJAS TĀS IZPĒTĒ

Aleksandrs Ivanovs, Henrihs Soms

20. gadsimta otrajā pusē uzmanība reģionālajai (lokālajai) vēsturei ir kļuvusi par vienu no svarīgākajām tendencēm vēstures izpētē un, vienlaikus, – par nacionālās vēstures zinātnes attīstības priekšnoteikumu, jo tieši vēsturisko novadu likteņos uzskatāmi atklājas globālā un nacionālā vēsture, tās likumsakarības, bet pagātnes tēls kļūst konkrēts un individuāls. Latgales pagātnē un tagadnē iemiesojās Latvijas un latviešu tautas vēstures kopīgās iezīmes; tai pašā laikā specifisku vēstures faktoru ietekmē veidojās un nostiprinājās arī dažas reģionālās īpatnības, kas atšķir Latgali no pārējās Latvijas. Šo kopīgo un atšķirīgo iezīmju mijiedarbība veido Latgales novada identitāti.

Tieši specifiskās iezīmes, kas sekmēja novada identitātes veidošanos un nostiprināšanos, kā arī vēsturiski spēki un faktori, kuri mijiedarbojās Latgales vēsturē, ir raksta autoru uzmanības centrā. Latgales reģionālās identitātes konstatēšanai ir ne tikai teorētiskas, bet arī praktiskas sekas: šo vēsturisko novadu var pamatoti uzskatīt par patstāvīgu un pilnvērtīgu izpētes objektu. Tas, savukārt, prasa kompleksās pieejas īstenošanu reģiona vispusīgajai izpētei.

ГЕНЕЗИС РЕГИОНАЛЬНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ ЛАТГАЛЬСКОГО РЕГИОНА (ВОСТОЧНОЙ ЛАТВИИ) И ПОДХОДЫ К ЕЕ ИЗУЧЕНИЮ

Александр Иванов, Хенрих Сомс

Изучение региональной (локальной) истории стало одной из значимых тенденций в развитии исторической науки во второй половине XX века и, в то же время, необходимым условием успешного развития национальной историографии. Именно в исторических судьбах регионов наиболее наглядно проявляются закономерности глобальной и национальной истории, при этом образ прошлого становится конкретным и индивидуальным. В прошлом и настоящем Латгалии запечатлелись как общие тенденции, характеризующие историю Латвии и латышского народа в целом, так и ряд региональных особенностей, которые возникли в результате взаимодействия специфических исторических факторов, определивших отличие Латгалии от остальной части Латвии. Взаимодействие общих тенденций и региональных особенностей и обуславливает региональную идентичность Латгалии; при этом региональная идентичность края является самостоятельным объектом исторического изучения.

Соответственно, в центре внимания авторов данной статьи находятся специфические особенности региона, а также исторические силы и факторы, сыгравшие ключевую роль в возникновении и развитии идентичности Латгальского края. Определение региональной идентичности Латгалии может иметь не только теоретическое, но и прикладное значение, поскольку позволяет считать Латгальский регион самостоятельным, полноценным объектом исторического исследования. В свою очередь, всестороннее изучение региона возможно только на основе гибкого применения комплексного подхода.

СУЩЕСТВЕННЫЕ ПРЕОБРАЗОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И СТРУКТУРЫ НАСЕЛЕНИЯ – ОСНОВНЫЕ ПРЕДПОСЫЛКИ РЕГИОНАЛЬНОГО ПЛАНИРОВАНИЯ

Йонас Ясайтис, Раймундас Дужинскас

Переход от централизованного регулирования к рыночным отношениям резко изменил всю систему экономической деятельности на селе. Проведение земельной реформы, направленное на восстановление права частной собственности, и все более усиливающееся стремление горожан приобретать земельные участки и строить индивидуальные жилые дома за пределами города способствовало коренному преобразованию структуры сельского населения. Меняется весь спектр направлений производственной деятельности, выявляются новые виды профессиональных занятий людей, ныне проживающих в сельской местности. Возрождение общинного движения выявило необходимость создания новых концепций регионального развития и ускорения демократических преобразований в системе самоуправления.

Ключевые слова: виды сельских местностей, функции села, диверсификация экономической деятельности, структура сельских жителей, сельские общины, самоуправление, региональное развитие.

EKONOMISKĀS DARBĪBAS UN IEDZĪVOTĀJU STRUKTŪRAS BŪTISKA PĀRVEIDE, KĀ REĢIONĀLĀS PLĀNOŠANAS GALVENIE PRIEKŠNOTEIKUMI

Jonas Jasaitis, Raimundas Dužinskas

Rakstā tiek atklātas Lietuvas lauku teritoriju attīstības problēmas 20. un 21. gs. mijā, ka arī iespējamās izmaiņas lauku nozīmes uztverē nākotnē. Autori analizē situāciju laukos, kura izveidojās pēc zemes privātpašuma atjaunošanas un jaunu sociālo grupu rašanās strauju un radikālu pārmaiņu dēļ lauku iedzīvotāju struktūrā. Tikai viens no septiņiem lauku iedzīvotājiem ir tieši nodarbināts lauksaimniecībā, vairāk nekā 35% iedzīvotāju strādā rūpniecībā, celtniecībā un komunālo pakalpojumu jomā. Vairākums no viņiem ir nekvalificētie darbinieki, jo viņu izglītības līmenis un pieredze neatbilst mūsdienu darba tirgus prasībām. Tāpēc bezdarbs vēl joprojām ir nopietna daudzu lauku iedzīvotāju problēma. Bezdarbs ir arī galvenais migrācijas un mazo ciematu un pilsētiņu depopulācijas iemesls. Daudzas lauku skolas, kultūras centri un poliklīnikas tiek slēgtas, bet lauki zaudē savu pievilcību. Šādā situācijā laukos kļūst nepieciešama saimnieciskās darbības diversifikācija un lauku jaunās funkcijas jāievieš tuvākajā nākotnē. Jau 1999. gadā Flavio Bokači savā rakstā “Ceļā uz jaunu pilsētu un lauku partnerību Eiropā” rakstīja, ka lauku vide vairs nav sinonīms lauksaimniecības ekonomikai, respektīvi, tā ir vide, kurai raksturīga dažāda (diversificēta) ekonomika, kas ietver industriālo nozari un pakalpojumu jomu. Lauku attīstību sekmēja būtiska infrastruktūras uzlabošana, jaunas komunikācijas formas un jauns lauku iedzīvotāju izglītības saturs.

Rakstā autori analizē jaunāko pētījumu rezultātus par vietējo kopienu kustības attīstību. Rakstā uzsvērta nepieciešamība realizēt vietējo un reģionālo pašvaldību reformu, kā arī tiek apskatītas vietējo iedzīvotāju konsolidējošās darbības iespējas pēc Lietuvas iestāšanās Eiropas Savienībā. Autori piedāvā izveidot pašvaldību trīs līmeņu sistēmu, kas dotu iespēju radikāli reorganizēt stratēģisko plānošanu reģionālajā līmenī.

ESSENTIAL CHANGES IN ECONOMIC ACTIVITIES AND SOCIAL STRUCTURE OF RURAL INHABITANTS – MAIN PREREQUISITES FOR PLANNING REGIONAL DEVELOPMENT

Jonas Jasaitis, Raimundas Dužinskas

The article deals with some serious problems of rural development in Lithuania at the turn of the century, as well as with the changes in attitude towards the role of the countryside in the future. The authors analyze the new rural situation, which came to existence after restoration of private property in land and emergence of new categories of inhabitants, when the structure of rural population is changing very fast and radically. Only one from seven rural inhabitants is working in the sector of agriculture. Over 35% of rural residents are employed in industry, construction, and communal services; and most of them are operating as non-qualified workforce. Their present level of education and experience are not meeting the demands of the modern labor market. Therefore, until now, unemployment is an acute problem for the majority of countryside population. Meanwhile, the unemployment is the main reason for emigration and depopulation of small towns and villages. A lot of rural schools, cultural and health centers are closed, and the attractiveness of countryside is seriously damaged.

Under these circumstances, the necessity for economic diversification became obvious in the rural areas. The range of new functions of countryside should be fulfilled in the near future. “Rural is no longer synonymous with the agricultural economy, but an area with a diversified economy, including industrial and services activity,” – was stated in *“Towards a New Urban Rural Partnership in Europe”* by Flavio Boscacci already in 1999. In the rural areas, the progress has been facilitated by the essential improvement of infrastructure, providing new forms of communication and new content of education for rural residents.

In the article, the authors examine the recent findings of the researches on the development of the local communities’ movement. A necessity for essential reforms of the system of local and regional self-government is stressed. The ways of consolidation of local civic activities after Lithuania became a member of the European Union are examined. The authors present a three-stage system of self-government, which provides a radical readjustment of the regional strategic planning.

COOPERATION BETWEEN UNIVERSITIES AND TECHNOLOGY PARKS AND ITS EFFECTS ON REGIONAL DEVELOPMENT

Mariušs Čupihš

Due to the fact that universities are involved in the entrepreneurship support and promotion, they are perceived as the force stimulating regional social and economic development. They contribute to the companies' success in implementing innovative solutions and this can be translated into the increase of these companies' competitiveness and the growth of the number of work places. Moreover, universities encourage students to realize their own business concepts and assist them in overcoming barriers that appear on their way. The cooperation between academics and industries contributes to building the network of regional connections and relations that leads to the creation of business environment. The scope to which universities can impact the economic development varies depending on their specialization. There is no single model the use of which could guarantee success in the region. Each university should work out a unique approach depending on its possibilities and the specific needs of the region.

The article describes the growing role of universities in regional development. The cooperation between universities and technology parks is fundamental for the realization of development strategy of a region. This cooperation is included in the triple helix model that reflects the importance of relations between universities, the government, and industries in supporting innovation processes in companies. The article also focuses on the activity of universities in the area of entrepreneurship promotion and developing initial forms of business activity. Technology parks fulfil their economic role only if they provide the companies operating on their premises the access to academic knowledge as a source of innovation.

Key words: universities, technology parks, regional development

UNIVERSITĀŠU UN TEHNOLOĢISKU PARKU MIJIEDARBĪBAS EFEKTI REĢIONU ATTĪSTĪBĀ

Mariušs Čupihš

Rakstā tiek analizēta universitāšu lomas palielināšana reģionu attīstībā. Universitāšu un tehnoloģisko parku mijiedarbībai ir noteicoša loma reģionu stratēģijas izstrādāšanā un realizācijā. Piedāvātais kooperācijas „trīskāršas spirāles” modelis atspoguļo svarīgo universitāšu, valdības (valsts pārvaldes institūciju) un uzņēmumu mijiedarbībai nozīmi reģionu inovācijas procesa intensifikācijā.

Rakstā tiek analizētas universitāšu aktivitātes uzņēmējdarbības iespēju reklāmā un jaunu uzņēmumu veidošanas potenciāla radīšanā. Tehnoloģisko parku un universitāšu sadarbībai un mijiedarbībai tikai tad ir zīmīga loma, ja universitātes rada iespējas tehnoloģiskajiem parkiem apbrēt zinātniskos atklājumus – inovāciju avotu uzņēmējdarbības veiksmīgas attīstības pamatu.

СОТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ УНИВЕРСИТЕТАМИ И ТЕХНОЛОГИЧЕСКИМИ ПАРКАМИ: ЭФФЕКТЫ В РАЗВИТИИ РЕГИОНОВ

Мариуш Чупих

В статье представлен анализ возрастающей роли высших учебных заведений (далее – ВУЗов) в развитии региона. Взаимодействие ВУЗов с технологическими парками имеет принципиально важное значение для разработки и реализации стратегии развития региона. Данная кооперация вписана в модель „тройной спирали”, отражающей значение взаимосотрудничества ВУЗов, правительства и предприятий в интенсификации инновационных процессов регионов.

В статье рассмотрена активность высших учебных заведений в области рекламы предприимчивости и развития начальных форм экономической деятельности. Взаимодействие ВУЗов и технологических парков имеют знаковую роль для регионов, только при условии, когда ВУЗы делают возможным технологическим паркам доступ к знаниям – источнику инноваций для успешного развития предприятий.

LINKOPĪBAS ATTĪSTĪBAS DIMENSIJAS LATVIJĀ: LINU KLASTERA IZVEIDE LATGALĒ

Jānis Eglītis, Uldis Eglītis

Raksta mērķis ir analizēt linkopības nozares modernizācijas iespējas. Raksta uzdevumi ir identificēt galvenās linkopības nozares problēmas un definēt tālāko pētījumu virzienus linkopības nozares perspektīvo funkcionālo modeļu izstrādei Latgalē. Galvenā problēma – vai Latvijas apstākļos ir iespējama ilgtspējīga, bez dažādām subsīdijām un dotācijām darbotiespējīga un peļņu nesoša linkopības nozare. Novitāte – ideja par linu audzētāju un pārstrādātāju kooperatīva un linu klastera izveidi Latgalē. Galvenais secinājums – pašreizējā linkopības nozare (audzēšana un pirmapstrāde) ir ekonomiski neefektīva un ir jāmeklē jaunas pieejas tās modernizācijai. Ir jāizstrādā linu audzētāju un pārstrādātāju sadarbības institucionālais modelis (tai skaitā tehniski ekonomiskais pamatojums), paredzot jaunu produktu ražošanu.

Atslēgas vārdi: linkopības nozare, linu audzēšanas kooperatīvs, pirmapstrādes rūpnīca, klasteris.

POSSIBILITIES OF FLAX INDUSTRY DEVELOPMENT IN LATVIA: FORMATION OF FLAX CLUSTERS IN LATGALE

Jānis Eglītis, Uldis Eglītis

The authors deal with the analysis of current trends in flax industry (both growing and primary processing) in Latvia and propose possible future models for the development of the sector. The current situation in the flax industry can be characterized as inefficient due to the low quality of raw material. The question is – can the sustainable, profitable and subsidy independent flax industry be established in Latgale. The authors propose the idea of establishing flax cooperatives and clusters as a possible model of entrepreneurship. The business plan for flax cooperatives and clusters drawn up as a part of application for the EU funding.

ВОЗМОЖНОСТИ РАЗВИТИЯ ЛЬНОВОДЧЕСТВА В ЛАТВИИ: СОЗДАНИЕ КЛАСТЕРА ЛЬНА В ЛАТГАЛИИ

Янис Эглитис, Улдис Эглитис

Авторы анализируют имеющиеся тенденции разведения и обработки льна, а также предлагают возможные модели развития данного сектора в Латгалии (Восточной Латвии). В настоящее время, производство льноволокна является в недостаточной мере неэффективной из-за низкого качества сырья. По мнению авторов, первоочередной задачей является определение коэффициента рентабельности производства льна в Латвии (и конкретно Латгалии) без целевых государственных субсидий (или субсидий Европейского Союза). Авторы статьи анализируют возможность создания кооперативов и кластера льна, как наиболее оптимальную модель развития для данной отрасли народного хозяйства.

ĢEOTERMĀLĀS ENERĢIJAS IZMANTOŠANAS PERSPEKTĪVAS LATVIJAS TAUTSAIMNIECĪBĀ

Egils Fortiņš, Aldis Greķis

Enerģijas pietiekamība valstī ir valsts ekonomiskās attīstības, dzīves kvalitātes nodrošināšanas un drošības jautājums. Enerģētikas nozares attīstības mērķis ir nodrošināt līdzsvarotu, kvalitatīvu, drošu un ilgtspējīgu tautsaimniecības un iedzīvotāju apgādi ar enerģiju. Izstrādājot enerģētikas attīstības pamatnostādnes Latvijas Republika, tāpat kā visas Eiropas Savienības dalībvalstis, arvien lielāku vērību velta atjaunojamo energoresursu izmantošanai. Pāreja uz atjaunojamo energoresursu izmantošanu ir ne tikai tehniska problēma, bet arī ekonomiska problēma. Tāpēc izstrādājot ilglaicīgu enerģētikas attīstības politiku, ir jānovērtē gan tiešos, gan netiešos ekonomiskos efektus.

Atslēgas vārdi: ģeotermālā enerģija, energoresursi,

PROSPECTS OF HARNESSING GEOTHERMAL ENERGY IN LATVIAN ECONOMY

Egils Fortiņš, Aldis Greķis

Energy supply in a state determines its economic development, life quality and state security. The objective of power industry is to ensure well-balanced, qualitative, secure and sustainable power supply to national economy and population. Proposing the basic statements of power industry development, the Latvian government, together with other EU member states, pays more and more attention to the harnessing of renewable power resources. Transition to the harnessing of renewable power resources is not only a technical, but also an economic problem. That is why to work out a long-term development policy of the power industry, it is necessary to envisage both direct and indirect economic effects.

ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ГЕОТЕРМАЛЬНОЙ ЭНЕРГИИ В НАРОДНОМ ХОЗЯЙСТВЕ ЛАТВИИ

Эгилс Фортиньш, Алдис Греķис

Обеспечение государства энергоресурсами определяет уровень его экономического развития, качество жизни населения и степень безопасности государства. Достижение сбалансированного, качественного, безопасного и устойчивого обеспечения энергией народного хозяйства и населения является основной задачей энергетической отрасли. Современный этап развития цивилизации характеризуется стремительным ростом цен на основные энергоносители (нефть и газ), в связи с истощением природных запасов, и возрастанием роли альтернативных источников энергии. Страны Евросоюза, включая Латвию, все больше внимания уделяют разработке и использованию возобновляемых энергоресурсов. Это ставит перед энергетикой ряд серьезных технических и экономических проблем.

AIRPORT ROLE IN THE AIR TRANSPORT MARKET AND REGIONAL DEVELOPMENT

Liene Freivalde

Air transport is considered to be the fastest, safest and most comfortable way of transport. With the growing role of globalization the importance of air services is increasing too. The segmentation and characteristics of the key players in the air transport market will be viewed in the article. The author will concentrate more on the aviation bases – airports and less on the analysis of airlines and supporting industries of the aviation transport market – suppliers and producers. Airport types and specificity, segmentation criteria, the role of airports in the air traffic development and impact on the regional development will be discussed. The development of airports is troubled with the growing security requirements, cross border relations and different border crossing rules, with the demand of cheap, but qualitative air services from the passengers and with the growing popularity of low cost airlines in the market. Airport “Riga” is one of the fastest growing airports in Europe. After Latvia’s joining the European Union it has experienced several problems what are actual in the airports worldwide – lack of capacity due to the fast growth and the drop of financial results at the same time. The main problems and possible solutions in the air transport market will be considered.

Key words: air transport, airline, airport, segmentation, development.

LIDOSTU LOMA GAISA TRANSPORTA TIRGŪ UN REĢIONA ATTĪSTĪBĀ

Liene Freivalde

Gaisa transports tiek uzskatīts par drošāko un ātrāko pārvietošanās veidu. Līdz ar globalizāciju un valstu ekonomisko attīstību gaisa transporta tirgus loma pieaug. Rakstā tiek piedāvāti galveno tirgus dalībnieku – aviosabiedrību, pasažieru un lidostu segmentēšanas kritēriji un raksturojums. Būtiska gaisa transporta tirgus infrastruktūras sastāvdaļa ir lidostas, kurām autors veltījis īpašu uzmanību. To attīstība tiek apgrūtināta gan ar pastāvīgi pieaugošām drošības prasībām, starpvalstu attiecībām un atšķirīgiem robežu šķērsošanas noteikumiem, gan arī ar pieprasījumu pēc lēta, bet kvalitatīva aviācijas pakalpojuma no pasažieru puses un zemo izmaksu aviosabiedrību izplešanos tirgū. Lidosta „Rīga” ir viena no visstraujāko attīstību piedzīvojušām lidostām Eiropā pēdējo gadu laikā, kura pēc Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā saskārusies ar vairākām pasaules lidostu praksē aktuālām problēmām – straujās attīstības izraisītu kapacitātes nepietiekamību un vienlaicīgu finanšu rādītāju kritumu. Taču lidostas attīstība vienlaicīgi atstāj pozitīvu ietekmi uz reģionālo izaugsmi. Rakstā tiek izpētīti galvenie gaisa transporta tirgus subjekti, aplūkotas gaisa pārvadājumu tirgus problēmas, piedāvāti to iespējamie risinājumi, kā arī aplūkotas lidostas „Rīga” iespējas, darbības pilnveidošanas virzieni un ietekme uz reģiona attīstību.

РОЛЬ АЭРОПОРТОВ НА РЫНКЕ АВИАПЕРЕВОЗОК И В РАЗВИТИИ РЕГИОНОВ

Лиене Фрейвалде

Авиатранспорт по праву считается наиболее быстрым и безопасным способом перемещения, при этом в процессе глобализации его роль постоянно увеличивается. Автор статьи предлагает критерии и характеристики сегментации участников рынка – пассажиров, авиаперевозчиков и аэропортов. Значительная часть структуры рынка авиационного транспорта занимают аэропорты, анализу деятельности которых посвящена данная статья. Аэропорт „Рига” является наиболее быстрорастущим предприятием данной сфере в Европе, однако ему свойственны также и сопутствующие быстрому росту проблемы – падение финансовых показателей и недостаточность пропускных мощностей. Автор статьи анализирует позитивное влияние аэропортов на развитие региона.

TERITORIĀLĀ MĀRKETINGA ATTĪSTĪBAS VIRZIENI LATGALES REĢIONĀ

Jekaterina Vozņuka

Reģionu nevienmērīgās attīstība ir novērojama daudzās valstīs, t. s., neskatoties uz samērā nelielu valsts teritoriju, arī Latvijā. Daudzos sociāli ekonomiskajos rādītājos Latgales reģionam ir pēdējā vieta valstī. Atpalikušajām teritorijām ir nepieciešama speciāla reģionālās attīstības politikas izstrāde un īstenošana. Attīstīto valstu praksē teritoriju nevienmērīgās attīstības problēmas risināšanai tiek izmantota stratēģiskās vadīšanas un teritoriālā mārketinga koncepcija.

Raksta mērķis ir noteikt Latgales reģiona attīstības stratēģisko virzienu, izmantojot mārketinga pieeju, attiecībā pret reģiona iedzīvotājiem un uzņēmējiem, kuri pārstāv iekšējo mērķtirgu. Autore apskata teritoriālā mārketinga koncepcijas pamatus, piedāvājot teritoriālā mārketinga definīciju, pamatojot pētījumu virzienus, kurus jāveic pirms stratēģijas izstrādes, klasificējot teritorijas mērķtirgus un nosakot segmentēšanas īpatnības.

Rakstā balstoties uz statistisko datu analīzi tiek aktualizētas Latgales reģiona attīstības īpatnības un veikta reģiona pievilcības SVID. Rezultāta tiek piedāvāta piemērotu Latgales attīstības marketinga stratēģija.

Atslēgas vārdi: teritoriālais mārketinga, reģionālā attīstība, stratēģiskā vadīšana, mērķtirgi, SVID analīze, pozicionēšana.

DIRECTIONS OF MARKETING PLACES DEVELOPMENT IN THE REGION OF LATGALE

Yekaterina Voznyuka

There is a problem of uneven development of regions in Latvia, as well as in many other countries. The region of Latgale occupies the last place in the country practically on all socio-economic indexes. Backward territories need development and realization of the special policy of regional development. In practice of the developed countries conception of the strategic planning and territorial marketing to decide the problem of uneven territories development is used.

The aim of this article is to determine strategic direction of Latgale region development using the marketing approach in regard to region's habitants and businessmen, who are considered to be an internal target market. The author examines marketing places conception and offers definition of this economic instrument; as well as grounds necessary directions of researches for this strategy development, classifies target markets of territory and emphasizes peculiarities of segmentation in the marketing places.

On the basis of statistical data analysis the main problems of Latgale region which slow down the region's development are marked in the article. There is also a SWOT-analysis (worked out taking into account the priorities, interests and necessities of internal target markets) presented in the article.

Marketing places strategy for this audience at regional level is based on multiplying strong positions, improving and diminishing of weak sides with the use of external opportunities.

НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО МАРКЕТИНГА В ЛАТГАЛЬСКОМ РЕГИОНЕ

Екатерина Вознюк

В Латвии, как и во многих других странах, существует проблема неравномерного развития регионов. Практически по всем социально-экономическим показателям Латгальский регион занимает последнее место в стране. Отстающим территориям необходима разработка и осуществление специальной политики регионального развития. В практике развитых стран для решения проблемы неравномерного развития территорий применяется концепция стратегического планирования и территориального маркетинга.

Цель данной статьи заключается в определении стратегического направления развития Латгальского региона на основе использования подхода маркетинга в отношении жителей и предпринимателей региона, которые рассматриваются в качестве внутреннего целевого рынка. Автор рассматривает основы концепции территориального маркетинга, предлагая дефиницию данного экономического инструмента, обосновывая необходимые для разработки стратегии направления исследований, классифицируя целевые рынки территории и подчёркивая особенности сегментирования в территориальном маркетинге.

На основе анализа статистических данных в статье обозначаются главные проблемы Латгальского региона, тормозящие развитие, а также представлен SWOT-анализ, разработанный с точки зрения приоритетов, интересов и потребностей внутренних целевых рынков. Стратегия территориального маркетинга для данной аудитории на региональном уровне основывается на

увеличении сильных сторон, совершенствовании и уменьшении слабых сторон за счёт использования внешних возможностей.

CILVĒKRESURSU PĀRVIETOŠANĀS: LATVIJAS IZAICINĀJUMI UN IESPĒJAS

Jānis Eglītis

Latvijai kļūstot par ES dalībvalsti, ir būtiski mainījusies ekonomiskā situācija. Personu, kapitāla, pakalpojumu un preču pārvietošanās brīvība vienlaikus rada jaunas iespējas un jaunus izaicinājumus. Pretēji prognozētajam notiek ievērojama Latvijas iedzīvotāju izbraukšana nodarbinātības nolūkos uz vecajām ES valstīm, kas līdztekus nelabvēlīgajām demogrāfiskajām tendencēm rada draudus ilgspējīgai valsts attīstībai. Viena no eventuālo ekonomisko un sociālo draudu mazināšanas iespējām ir darba tirgus plašāka atvēršana trešo valstu pilsoņiem, kas nav viennozīmīgs risinājums. Raksta mērķis ir analizēt šīs iespējamās rīcības variantus, vairāk pievērsties ekonomiskajiem un politiskajiem, un mazāk – juridiskajiem aspektiem. Galvenais secinājums – vajadzētu vienkāršot pieeju darba tirgum augsti kvalificētiem trešo valstu speciālistiem.

Atslēgas vārdi: demogrāfija, darba tirgus, darbaspēka pārvietošanās, migrācija.

CILVĒKRESURSU PĀRVIETOŠANĀS – LATVIJAS IZAICINĀJUMI UN IESPĒJAS

Jānis Eglītis

Since Latvia has become EU member state the economical situation has changed significantly. Free movement of capital, persons, services and goods gives new opportunities and new challenges. Unlike the expectations there is significant labour movement from Latvia to old EU member states that together with unfavourable demographical situation threaten sustainable development of the country. One of the probable solutions of diminishing economical and social tension is wider opening of labour market for the citizens of the third countries that is not a simple solution. The article analyses the probable actions mostly from economical and political point of view. Main conclusion – the access to the labour market should be simplified for highly qualified labour force from the third countries.

Key words: labour market, demography, labour movement, migration.

ПЕРЕДВИЖЕНИЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКИХ РЕСУРСОВ – ВЫЗОВЫ И ВОЗМОЖНОСТИ ЛАТВИИ

Янис Эглитис

После вступления в Европейский Союз, изменилась и экономическая ситуация в Латвии. Свободное передвижение товаров и услуг, капитала и людских ресурсов одновременно порождает и вызовы и возможности. Вопреки прогнозируемому, наблюдается выезд жителей Латвии в *старые* страны ЕС с целью трудоустройства, что наряду с неблагоприятной демографической ситуацией создает угрозу для долгосрочного развития Латвии. Одна из возможностей снижения экономических и социальных угроз – разрешить ввоз рабочей силы из третьих стран, что также является не однозначным решением.

Цель статьи – проанализировать возможные варианты разрешения сложившейся ситуации с экономической и политической точек зрения. В выводах, автор предлагает облегчить доступ к рынку труда Латвии высоко квалифицированных специалистов из третьих стран.

Ключевые слова: демография, рынок труда, передвижение рабочей силы, рынок труда, миграция.